

PARTER

Klagande

Tatjana Wenck
Åkeshovsvägen 20
168 37 Bromma

Motpart

1. AB Stockholmshem, 556035-9555
Box 9003
102 71 Stockholm

2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms kommun
Box 8136
104 20 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2020-02-26 i ärende nr 505-6925-2018, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Beslut att lämna klagomål om buller från grannar i bostad på Åkeshovsvägen 20 i Stockholms kommun utan åtgärd

DOMSLUT

Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver mark- och miljödomstolen Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms kommuns beslut den 15 januari 2018, dnr 2017-014457, och återförvisar ärendet till nämnden för fortsatt handläggning.

YRKANDEN M.M.

Tatjana Wenck har, som hon får förstås, yrkat att mark- och miljödomstolen med ändring av underinstansernas beslut ska förelägga om att åtgärder vidtas så att störningarna i bostadslägenheten ovanför hennes upphör.

Till stöd för sin talan har **Tatjana Wenck** hänvisat till vad hon tidigare har anfört och vad som antecknats i länsstyrelsens beslut. Därutöver har Tatjana Wenck gjort bl.a. följande tillägg. För att utreda de kraftiga och spontana störningarna krävs en ”bevakad” ljudmätning nattetid, dvs. att en ljudmätning genomförs samtidigt som en representant är närvarande i lägenheten för att höra var ljudet kommer ifrån. AB Stockholmshem vill inte göra någon sådan mätning. De åtgärder som erbjudits har inte varit tillräckligt effektiva.

AB Stockholmshem och Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms kommun (nämnden) har beretts tillfälle att yttra sig över Tatjana Wencks överklagande, men har inte hörts av.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Enligt 9 kap. 3 § miljöbalken avses med olägenhet för människors hälsa en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig. Vid bedömningen av vad som är en olägenhet för människors hälsa ska det beaktas vad människor i allmänhet anser vara en olägenhet, se prop. 1997/98:45, Del 2, s. 109. Myndighets rekommendation bör användas vid prövningen av om en upplevd, subjektiv, störning kan bedömas som risk för sanitär olägenhet, se MÖD 2002:3.

I Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (FoHMFS 2014:13) ges rekommendationer för tillämpningen av 9 kap. 3 § miljöbalken. De allmänna råden gäller för bostadsrum i permanentbostäder och fritidshus. Riktvärden anges för bl.a. maximalt och ekvivalent ljud för buller samt för lågfrekvent buller. Av de allmänna

råden följer vidare att standardiserade mätmetoder bör användas för att utreda bullernivåerna och om dessa utgör olägenhet för människors hälsa.

Av förarbeten till miljöbalken framgår bl.a. följande angående förhållandet mellan regleringen i miljöbalken och byggnadslagstiftningen. Miljöbalkens bestämmelser om hälsoskydd syftar främst till att reglera sådana olägenheter för människors hälsa som kan uppkomma i samband med användning av en byggnad. Det krav som ställs på byggnader enligt miljöbalken bör inte generellt innebära krav på åtgärder från fastighetsägarens sida eller varaktigt vara högre än motsvarande krav enligt bygglagstiftningen. Däremot kan och bör hälsoskyddsmyndigheten ingripa om det i ett enskilt fall uppkommit olägenheter för människors hälsa i en bostad och ställa sådana krav från hälsoskyddssynpunkt att olägenheten undanröjs, se prop. 1997/98:45, Del 1, s. 355 ff.

Av utredningen i nämndens akt framgår att AB Stockholmshem 2007 har gjort en utredning om luftljudsisolering och stegljudsnivå mellan Tatjana Wencks lägenhet och lägenheten ovanför samt en loggning av ljudnivåer i Tatjana Wencks lägenhet. Av utredningen framgår att ljudnivåerna i Tatjana Wencks lägenhet överskred Socialstyrelsens allmänna råd om buller inomhus och det rekommenderades att ytterligare utredningar utfördes. Det har däremot inte skett någon mätning av bullernivåerna i Tatjana Wencks lägenhet. En mätning behöver göras under representativa förhållanden och med rätt mätmetod. Med hänsyn härtill saknas det tillräcklig utredning för att avgöra om Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus innehålls och om det förekommer några menliga störningar på det sätt som avses i 9 kap. 3 § miljöbalken.

Vidare framgår det av utredningen hos nämnden att Tatjana Wenck tidigare avböjt att AB Stockholmshem gör en inspektion och ljudmätning i lägenheten genom s.k. sittning. Tatjana Wenck har emellertid hos mark- och miljödomstolen framfört ett önskemål om en ”bevakad” ljudmätning. Domstolen noterar också att det av utredningen hos nämnden framgår att Tatjana Wenck invänt mot s.k. sittning vid tillfälle

då de boende i lägenheten ovanför inte varit hemma. Hon får därför anses ha haft en godtagbar grund för att vid det tillfället motsätta sig en sådan åtgärd.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer mark- och miljödomstolen att nämnden inte tillräckligt har utrett om bullernivåerna i Tatjana Wencks lägenhet innebär en olägenhet för hennes hälsa och om några ytterligare åtgärder bör vidtas. Ärendet ska därför återförvisas till nämnden för fortsatt handläggning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 13 juli 2020.

Karin Frick

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Karin Frick, ordförande, och tekniska rådet Gisela Köthnig. Föredragande har varit beredningsjuristen Alexandra Venander.

Enheten för överklaganden
Mathilde DegerfeldtTatjana Wenck
Åkeshovsvägen 20
168 37 BrommaNACKA TINGSRÄTT
Avdelning 4INKOM: 2020-03-17
MÅLNR: M 1838-20
AKTBIL: 3

Överklagande av beslut om att lämna klagomål på buller från grannar i bostad på Åkeshovsvägen 20 i Stockholms kommun utan ytterligare åtgärd

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholm, nämnden, beslutade den 15 januari 2018, Dnr: 2017-014457 (delegationsbeslut), att lämna klagomål på buller från grannar på Åkeshovsvägen 20 i Stockholm utan åtgärd. Nämnden angav som skäl för beslutet bl.a. följande. Klaganden har anmält att hon störs av buller från grannar i ovanliggande lägenhet samt att det är dålig ljudisolering i bostaden. Folkhälsomyndighetens riktvärden för buller inomhus (FoHMFS 2014:13) överskrids med största sannolikhet i lägenheter då och då till följd av grannars nyttjande av en bostad, oavsett om det är en äldre byggnad eller en nyuppförd byggnad. Ljudstörningar från normalt nyttjande av en bostad kan variera beroende på vem eller vilka som bor i en bostad. Normalt boende i en bostad som uppfyller kraven enligt byggnadslagstiftningen kan som företeelse dock inte anses utgöra en olägenhet för människors hälsa enligt nämndens mening. Ljudisoleringskraven för bostäder ska enligt plan- och bygglagen (2010:900) bedömas med utgångspunkt från vad som gällde vid färdigställandet av bygget i enlighet med de för tiden aktuella byggnormerna. Stegljud och ljudisolering är byggnadstekniska egenskaper och lyder därför under stadsbyggnadsnämndens tillsynsområde. Nämnden finner med anledning av ovanstående att det inte finns grund att i detta fall, med stöd av miljöbalken, ställa krav på fastighetsägaren att vidta några åtgärder eller att låta utföra ytterligare utredningar med anledning av klagomålet. Klagomålet lämnas utan ytterligare åtgärd.

Tatjana Wenck har överklagat beslutet och yrkar, som det får förstås, att ärendet inte ska avslutas utan ytterligare åtgärder. Till stöd för sin talan anför hon bl.a. följande. Hennes anmälan har inte tagits på allvar och nämnden har inte beaktat alla omständigheter i ärendet. Allt som är viktigt har ignorerats i beslutet. Det handlar om störningar sent på kvällen och tidigt på morgonen vilket i beslutet kallas för normalt nyttjande av lägenheten. Föregående hyresgäst klagade på samma störningar som hon gör. Att inte kunna sova på natten och att bli väckt på morgonen är mycket skadligt för hälsan. Grannarnas golv borde ljudisoleras. Det

Datum
2020-02-26

Beteckning
505-6925-2018

är välkänt och bevisat av den bifogade ljudnivåmätningen att det är mycket lyhört i huset. Hennes ärende har hanterats på ett oprofessionellt sätt och borde ändras.

Motivering

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Enligt 2 kap. 3 § miljöbalken (1998:808) ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Av 2 kap. 7 § miljöbalken följer att kraven i bl.a. 2 kap. 3 § miljöbalken gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

I 9 kap. 3 § miljöbalken stadgas att begreppet olägenhet för människors hälsa innebär en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och inte är ringa eller helt tillfällig.

För bedömningen av om olägenhet för människors hälsa föreligger avseende buller i bostäder tillämpas Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (FoHMFS 2014:13). Dessa råd och riktlinjer är inte bindande utan utgör en utgångspunkt för bedömningen i varje enskilt fall.

Länsstyrelsens bedömning

För att det ska föreligga en skyldighet att utföra åtgärder enligt 2 kap. 3 § miljöbalken avseende buller krävs att bullret utgör en olägenhet för människors hälsa i den mening som avses i 9 kap. 3 § miljöbalken.

Av förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45, del 1 s. 350-351 och del 2 s. 109) framgår vad gäller stadgandet i 9 kap 3 § miljöbalken bl.a. följande. Med olägenhet avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig. En störning bör vara av någon betydelse och inte av helt tillfällig natur samt kunna vara skadlig i antingen fysiskt eller psykiskt hänseende på en människas hälsotillstånd. Även sådana störningar som i första hand påverkar välbefinnandet i inte ringa grad, t.ex. buller, lukt, kyla, drag, ohyra och andra skadedjur, omfattas. Med störningar som påverkar välbefinnandet avses störningar som inte är av sådan karaktär att de kan visas vara direkt hälsoskadliga men som ändå påtagligt inverkar på människors psykiska välbefinnande. En ringa störning är en sådan störningsnivå som bara påverkar någon enstaka person negativt, medan människor i allmänhet inte störs. Vid bedömningen av om en olägenhet i balkens mening föreligger bör hänsyn tas till personer som är något känsligare än normalt, t.ex. allergiker. En störning ska

Datum
2020-02-26

Beteckning
505-6925-2018

ha en viss varaktighet, antingen genom att den pågår under sammanhängande tid eller att den återkommer – regelbundet eller oregelbundet.

Vad gäller störande ljud från grannar anges i Folkhälsomyndighetens vägledning om buller inomhus och höga ljudnivåer bl.a. följande: Ljud från grannar kan upplevas som störande, exempelvis högt ljud från tv, musik, fester och skällande hundar. Oavsett om det gäller hyresrätt, bostadsrätt eller enfamiljshus får boende inte utsätta sina grannar för alltför mycket buller. Men man kan heller inte kräva att det ska vara helt tyst. Normala ljud från exempelvis lekande barn, röster, fotsteg och skottning måste i många fall accepteras. Problemet med störningar från grannar kan bero på att bostaden har otillräcklig ljudisolering, vilket gör att normala vardagsljud hörs mellan olika bostäder. Det kan röra sig om äldre fastigheter som byggdes utifrån lägre krav på isolering, eller nya eller ombyggda fastigheter som är felkonstruerade. I alla klagomålsärenden som gäller buller inomhus handlar tillsyn i första hand om att bedöma om det finns en olägenhet för människors hälsa enligt 9 kap. 3 § miljöbalken, och en individuell bedömning görs i varje enskilt fall. [...] Om miljö- och hälsoskyddskontoret får in klagomål från de boende kan fastighetsägaren bli skyldig att utreda och eventuellt åtgärda en bristande ljudisolering. Men dålig ljudisolering är inte ovanligt och man kan inte kräva att äldre fastigheter ska klara dagens nybyggnadskrav på ljudisolering.

Tatjana Wenck har anmält att hon störs av buller från ovanliggande lägenhet i form av klampande med skor, smällar och saker som ramlar i golvet. Enligt anmälan förekommer störningarna såväl sena kvällar som tidiga morgnar. Länsstyrelsen ifrågasätter inte de olägenheter som Tatjana Wenck upplever till följd av störande ljud men finner att det av utredningen i ärendet inte har framkommit annat än att de ljud som härrör från ovanliggande lägenhet är ljud som får anses normala i ett flerbostadshus.

Länsstyrelsen konstaterar att den byggnad som Tatjana Wenck bor i är uppförd under 1960-talet varför samma krav på ljudisolering som i nybyggda hus inte kan ställas. Enligt fastighetsägaren har heller inte några åtgärder med avseende på husets konstruktion vidtagits som skulle ha försämrat lägenheternas ljudisolering. Av handlingarna i ärendet framgår även att fastighetsägaren har erbjudit åtgärder i form av ”sittning”, dvs. att störningsjouren kommer och vistas i bostaden i syfte dokumentera eventuella störningar. Mot denna bakgrund och eftersom utredningen i ärendet inte ger stöd för att de ljud som härrör från ovanliggande lägenhet utgör sådan en olägenhet som avses i 9 kap. 3 § miljöbalken finner länsstyrelsen att nämnden har haft fog för sitt beslut att lämna klagomålet utan vidare åtgärd. Vad Tatjana Wenck har anfört i sitt överklagande ändrar inte länsstyrelsens bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

Upplysningsvis anför länsstyrelsen att störningar från grannar även regleras i t.ex. hyreslagstiftningen och ordningslagen. Vid omfattande störningar kan man bl.a. vända sig till störningsjouren.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutet har fattats av juristen Mathilde Degerfeldt.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholm, 104 20 Stockholm
AB Stockholmshem, Box 9003, 102 71 Stockholm

Bilagor

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.